

Toplum ve Hekim Yayın Kurulu'ndan

Kasım ayı itibariyle, T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu'nda bakanlıkların 2011 mali yılı bütçe sunumları başladı. Sağlık Bakanlığı'nın sunumu 23 Kasım'da Bakan Recep Akdağ tarafından gerçekleştirildi. Sunumun kapsamı incelendiğinde, bir önceki yıla göre temelde hiçbir farklılık taşımamaktadır. Bu sunumda Bakanlığın eğer varsa bir önceki dönem için belirlediği hedeflerine ulaşip ulaşamadığını ya da hangi ölçüde ulaşabildiğini görebilmek mümkün değil. Bununla birlikte, 2010 yılı sunumunda "Sağlıkla ilgili bazı reform planlamalarının yapıldığı ancak yeterince uygulama alanının bulunmadığı dönem" olarak tanımlanan 1980-2002 döneminin "Teorik reform çalışmalarının yapıldığı dönem" olarak adlandırıldığını görüyoruz. Aralık 2004 tarihinde Resmi Gazete yayımlanan 5258 sayılı Yasa'ya dayalı olarak, altı yıla yakın bir süredir "pilot uygulama" kapsamında yürütülen aile hekimliği sistemine geçiş uygulamalarını bilmesek Bakan Recep Akdağ'ın son sunumuna "hatalı-yanlış" deme gafletinde bulunacaktık. Ancak, AKP Hükümeti ile birlikte biliyoruz ki pilot uygulama en azından beş yılı aşkın bir süre, pilot olarak uygulamada kalmıyorsa siz uygulama yapmamış, yapamamış sayılıyorsunuz. Bu yaklaşım Recep Akdağ öncesindeki bakanlarda da gördüğümüz "tarihi kendinden başlatma" özelliğinin daha sistemli, gelişkin bir biçimi.

Sunumun sağlık harcamaları bölümündeki veriler, neredeyse bütünüyle TÜİK'in 22 Şubat 2010 tarihinde yayımladığı 29 sayılı Haber Bülteni'ndeki "Sağlık Harcama İstatistikleri 2004-2007 Yılı Sonuçları"na dayanıyor. Buna göre, verilmek istenen mesajlar:

1) Türkiye'de 2002 yılından itibaren sağlık harcamaları düzenli bir şekilde artmaktadır.

2) Cepten sağlık harcamaları azalmaktadır.

3) Kamu sağlık harcamaları artmaktadır biçiminde özetlenebilir. Ayrıntılara girmeyip, sorumluyu "Kamu, sağlık harcamaları nereye yapılmaktadır?", "Hizmeti kamudan mı yoksa özelden mi satın almayı tercih etmektedir?" olarak yönlendirmemiz bile yeterli. Yanıt, kaçınılmaz olarak "özelden" olacaktır.

SGK'nin tedavi hizmeti satın almak için harcadığı paranın 2002 yılında %14'ü, 2009 yılında %31'i ile özel sektörden hizmet satın almayı tercih ederken, aynı yıllarda Sağlık Bakanlığı hastanelerinden satın aldığı tedavi edici hizmetler için ödediği paranın payı %64'den %52'ye, üniversite hastanelerinden satın aldığı tedavi edici sağlık hizmeti için ödediği paranın payı ise %22'den %17'ye gerilemiştir. SGK'nin Sağlık Bakanlığı hastanelerinden satın aldığı tedavi edici sağlık hizmetleri için yaptığı harcama yedi yılda %19, üniversite hastanelerinden satın aldığı tedavi hizmetleri için yapılan harcama %23 azaltılmışken, özel hastanelerden satın aldığı tedavi hizmetleri için yapılan harcama %221 artırılmıştır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı da Sağlık Bakanı da AKP Hükümeti de özel sağlık hizmetlerine "özel ilgi" gösteriyorlar. Halbuki özelde üretilen mal ve hizmetler maliyetinin üzerine "kar" ilave edilerek satılır. Yalnızca bu temel özellik bile kamunun özelden hizmet satın almasının, kendi ölçütleri üzerinden ifade edersek, verimli olamayacağını kanıtıdır. Kamu, özelden hizmet satın alma yoluyla zarara uğratılmaktadır.

TÜİK ve Sağlık Bakanı Recep Akdağ tarafından sunulan verileri SGK'nin Ocak 2010 tarihli Aylık İstatistik Bülteni'ndeki verilerle birlikte değerlendirdiğimizde, tablo bütün açıklığı ile karşımıza çıkıyor: "Türkiye'de yıllar itibari ile cepten sağlık harcamalarının toplam sağlık harcamaları içindeki payı artmaktadır." Bilindiği gibi cepten sağlık harcamaları, hizmet, ilaç ve tıbbi malzeme alımı için yapılmaktadır. Bu nedenle, toplam kamu sağlık harcamaları ile değil toplam kamu cari sağlık harcamaları ile karşılaştırılmalıdır. Bir diğer önemli başlık da SGK tarafından toplanan primler üzerinden yapılan sağlık harcamalarıdır. Bu harcamalar, özü itibariyle kişilerden toplanan primlerden yapıldığından bu harcamaların kaynağı cepten sağlık harcamalarıdır. Sağlık Bakanı'ndan farklı olarak bu gerçekliği görünür kıldığımızda durumun söylediklerine de yazardıklarına da benzemediğini görüyoruz.

Tablo. Sağlık harcamalarının görünmeyen kaynağı

Yıllar	Toplam cari sağlık harcaması (milyon TL)	Toplam cepten ve primden sağlık harcaması (milyon TL)	Toplam cari sağlık harcamaları içinde kişilerin sağlık harcamalarının payı (%)
2001	12086	7407.99	61,29
2002	18331	11354.03	61,94
2003	23676	15143.72	63,96
2004	28616	18925.11	66,13
2005	33292	21656.88	65,05
2006	40949	27350.67	66,79
2007	46495	31088.61	66,86

Yukarıdaki tabloyu incelediğimizde AKP Hükümeti döneminde kişilerin cepten yaptıkları ile ödedikleri primlerden yapılan sağlık harcamasının, toplam cari sağlık harcamasının ana kaynağı olmaya devam ettiği ve bu payın yıllar içerisinde düzenli olarak arttığı görülmektedir. Söylediklerinin ve yazdıklarının aksine AKP Hükümeti sağlık harcamalarını kamu kaynaklarından değil, bizlerin cebinden yapıyor. Başbakan'a, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanına, Sağlık Bakanına sesleniyoruz; "elinizi cebimizden çekin". Kimse halkın cebinden hovardalık yapmasın.

Bu sayımız ile birlikte makalelerimizin tümünü Türkçe ve İngilizce özetleri ile birlikte yayımlayacağız ve yakın bir zamanda elektronik ortamdan tam metin olarak ulaşılabilir hale getireceğiz. Tarım, Gıda, Beslenme ve Sağlık dosyamızı biri ziraatçı, diğeri hekim iki arkadaşımız, Nisa Mencet ve Hakan Tüzün zor bir işi başararak hazırladı. Dosya makaleleri konu ile ilgili farklı meslek gruplarından geniş bir uzman kadro tarafından yazıldı. Hepimiz için yararlı olacağı düşüncesindeyiz. Bundan sonraki sayımızda dosyamızın diğer yazılarını, dördüncü sayımızda Göç ve Sağlık, beşinci sayımızda da Klinik Araştırmalar konulu dosyalarımızı sizlerle paylaşacağız. Sevgi ve dostlukla...